

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В УКРАЇНІ»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітня програма Середня освіта «Образотворче мистецтво»
Спеціальність 014 «Середня освіта»
Спеціалізація: 014.12 «Образотворче мистецтво»
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 5
від «15» січня 2025 р.

Івано-Франківськ – 2025 р.

1. 1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Мистецька освіта в Україні
Викладач	Гнатюк Михайло Васильович
Контактний телефон	097 90 600 73
Е-mail викладача	mychailo.hnatyuk@pnu.edu.ua
Формат освітнього компонента	офлайн/онлайн
Обсяг освітнього компонента	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/4664
Консультації	Середа, 14.00-15.00
2. Анотація до освітнього компонента	
<p>Дисципліна «Мистецька освіта в Україні» має вагомий освітньо-виховний вплив на становлення особистості вчителя образотворчого мистецтва, розширення його світогляду і розвиток творчих здібностей. Вона покликана забезпечити засвоєння знань, навиків та умінь з мистецької освіти, допомогти в опануванні історичного досвіду, методики навчання та окреслити шляхи вдосконалення її на сучасному етапі.</p> <p>Завдяки мистецькій освіті формується професійна культура особистості, відбувається її інтеграція у світовий культурний простір, вирішуються проблеми духовного розвитку. Дослідження свідчать про багатовекторність мистецької освіти. Предметом вивчення дисципліни є історичні, педагогічні та мистецькі аспекти, які впливають на культурний розвиток суспільства, стилістику виробів. Вивчення курсу сприятиме поглибленому розумінню мистецької освіти, діяльності шкіл та окремих митців.</p>	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p>Метою курсу «Мистецька освіта в Україні» є вивчення історії, традицій, основ методики, технології, організації науково-навчальної діяльності, як практичного підґрунтя для ефективного виконання у подальшому професійних функцій на основі набутого досвіду роботи відомих мистецьких шкіл в Україні.</p> <p>Основними завданнями курсу є висвітлення історичних, мистецьких аспектів, форм і методів викладання, обґрунтування умов розвитку мистецької освіти, її вплив на загальноосвітні навчальні заклади, роль видатних педагогів у цьому процесі.</p> <p>Завдяки лекціям студенти ознайомлюються з умовами розвитку мистецької освіти; внеском відповідних художників-педагогів у розвиток освіти в Україні тощо. Напрацьований науковий і теоретичний матеріал має важливе значення для сучасної фахового шкільництва.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Інтегральна компетентність	
<p>ІК 1. Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.</p>	
Загальні компетентності	
<p>ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК6. Здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.</p> <p>ЗК7. Здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження на засадах академічної доброчесності, прогнозувати та презентувати їх результати.</p>	
Фахові компетентності	
<p>ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.</p> <p>ФК2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.</p> <p>ФК6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.</p>	

ФК7. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

ФК 8. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

**Компетентності для предметної спеціальності
014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво):**

ПК1. Здатність усвідомлювати проблеми становлення й розвитку класичного і сучасного образотворчого мистецтва та педагогічної теорії і практики його навчання.

ПК2. Здатність аналізувати, критично осмислювати, знаходити й розв'язувати протиріччя в художньо-творчих процесах та мистецько-освітніх явищах.

ПК4. Здатність глибоко розуміти сутність понять естетичного, образотворчого, психолого-мистецького та художньо-педагогічного тезаурусів.

ПК5. Здатність поповнювати фаховий запас спеціальних мистецтвознавчих та психолого-педагогічних знань.

ПК6. Здатність оволодівати академічно-творчими вміннями і навичками з різних видів і технік аналогового й цифрового образотворчого мистецтва та методами і технологіями їх формування в учнів.

ПК8. Здатність толерантно взаємодіяти в системі мистецько-освітньої комунікації, в тому числі на засадах інклюзії.

Програмні результати навчання, спільні для всіх предметних спеціальностей:

РН2. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН9. Демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.

РН12. Знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

РН13. Демонструє здатність діяти автономно і в команді.

РН14. Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів.

Програмні результати навчання для предметної спеціальності 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

ПРН1. Усвідомлює значущість національної та світової спадщини образотворчого мистецтва для навчання, виховання й розвитку особистості.

ПРН4. Знає і використовує термінологію образотворчого мистецтва в академічно-творчій, науково-дослідній та художньо-педагогічній діяльності.

ПРН5. Забезпечує наступність образотворчих і художньо-педагогічних традицій та інновацій

ПРН8. Визначає актуальні мистецтвознавчі і художньо-педагогічні проблеми та використовує відповідні наукові методи їх розв'язання.

ПРН9. Знаходить, систематизує, аналізує й опрацьовує наявну навчальну і наукову інформацію з образотворчого мистецтва й споріднених галузей знань та створює наукові тексти мистецтвознавчого, художньо-дидактичного і мистецько-освітнього змісту державною й іноземною мовами.

ПРН10. Знає методологію організації художньої та мистецько-освітньої діяльності й адекватно застосовує її у науково-дослідницькій роботі.

ПРН11. Використовує сучасні інформаційно-комунікаційні, комп'ютерно-графічні, мереживні і мультимедійні технології та технічні засоби навчання.

ПРН13. Створює безпечні художньо-педагогічні умови в мистецько-освітньому середовищі

закладів загальної середньої та фахової передвищої освіти.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	10
Практична робота	20
Самостійна робота	60

Ознаки освітнього компонента

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
2	014 «Середня освіта»	1	вибірковий

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	практ ичні	сам. роб.
Тема 1. Вступ. Мистецька освіта: історіографія, джерельна база, методологія	2		4
Тема 2. Мистецька освіта в Україні середини XIX – XX ст. Історичні передумови розвитку нових форм мистецької освіти	2		4
Тема 3. Ціннісні орієнтири мистецької освіти України середини XIX-XX ст.: панорамний огляд явищ.	2		4
Тема 4. Українська мистецька освіта у роки Другої світової війни (1939-1945)	2		4
Тема 5. Методологія мистецької освіти і художні особливості творчої спадщини кінця XIX – середини XX ст.	2		4
Тема 6. Роль мистецьких академій Західної Європи у підготовці митців та педагогів Галичини		2	4
Тема 7. Художньо-промислова і реміснична освіта у Східних областях України у складі Росії		2	4
Тема 8. Вищі мистецькі школи Харкова, Києва, Одеси (1917-1930).		2	4
Тема 9. Школа Миколи Мурашка у Києві		2	4
Тема 10. Київський художній інститут: факультети і спеціалізації		2	4
Тема 11. Мистецька освіта Львова – перша половина XX ст.		2	4
Тема 12. Мистецька школа О. Новаківського у Львові		2	4
Тема 13. Мистецька і реміснична освіта на Закарпатті		2	4
Тема 14. Мистецька та реміснична освіта Буковини і Волині (Чернівці, Вижниця, Луцьк)		2	4
Тема 15. Мистецька освіта в Україні: сучасний стан, перспективи розвитку		2	4

Система оцінювання освітнього компонента

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекції	0
Практична робота	20
Самостійна робота	30
Залік	50
Максимальна кількість балів	100

7. Політика освітнього компонента

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням

<https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

2. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом №309 від 19 травня 2023 р.).

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора №447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.

4. Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному унів-ті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Ресурсне забезпечення освітнього компонента

Рекомендована література:

Основна:

1. Волошин Л. В. Ярослав Лукавецький: Малярство. Рисунки. Сценографія. Львів-Івано-Франківськ: ЗУКЦ, 2008. 124 с.

2. Вовк М. В., Гнатюк М. В. Скульптор Григор Крук: нарис життя і творчості. Івано-Франківськ : В-во ПНУ ім. Василя Стефаника 2011. 91 с.

3. Гнатюк М. В. Традиції яворівської школи художніх ремесел і актуальні питання мистецької освіти. *Вікова спадщина українського народу: регіональний аспект: Збірник наук. праць* / [упор.: Л. В. Сліпчишин]. Львів: СПОЛОМ. 2019. С. 6-18.
4. Гнатюк М. В. Фахові школи в професійному зростанні скульптора Григорія Крука / *Вісник ПНУ. Мистецтвознавство*. 2012. Вип. 24-25. С. 136-145.
5. Гнатюк М. В. Художнє дерево в інтер'єрі народного житла: монографія. Івано-Франківськ: Плай. 2000. 146 с.
6. Гнатюк М. В., Грепиняк М. І. Народне мистецтво Гуцульщини і Покуття (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.): Майстри, школи, музеї. Івано-Франківськ: Вид.-дизайн. відділ ЦІТ ПНУ. 2010. 325 с.
7. Гнатюк М. В. Визначні майстри-педагоги Яворівської мистецької школи. Актуальність збереження культурної спадщини України : зб. наук. ст. / [упор. Сліпчишин Л. В.]. Львів : СПОЛОМ, 2023. С. 17-31.
8. Львівська національна академія мистецтв. Історично-іміджеве в-ня. В-во Миколи Серба ТОВ «Видавничий центр «Логос Україна». 2011. 256 с.
9. Петришин Г. П., Посацький Б. С. та ін. До століття містобудівної освіти у Львівській політехніці / за ред. Г. П. Петришин. Львів: Вид-во.: Львівська політехніка. 2013. 324 с.
10. Шмагало Р. Т. Мистецька освіта в Україні середини ХІХ – середини ХХ ст.: структурування, методологія, художні позиції. Львів: Українські технології. 2005. 528 с., 743 іл.
11. Шмагало Р.Т. Вічнозелене дерево життя (До історії косівської школи) // *Образотворче мистецтво*. К. 1999. № 3-4. С. 35-36.
12. Шмагало Р.Т. Володислав Федорович і культурний розвиток Галичини в кінці ХІХ – на початку ХХ століття // *Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну: наук. журн.* Випуск. 2. Київ: Вид. центр КНУКіМ. 2018. С. 102-114.
13. Шмагало Р.Т. Експериментальні мистецькі школи ХХ ст.: Олександр Архипенко, Енді Варгол // *Мистецтвознавство* '07 (1). Львів: СКІМ. 2007. С. 31-38.
14. Шмагало Р.Т. Ілля Рєпін і українська мистецька освіта // *Вісник ЛНАМ*. Вип. 34. Львів: ЛНАМ. 2017. С. 5-18.
15. Шмагало Р.Т. Історичний шлях художньо-промислової школи у Львові (1876-1939; 1939-1944) // *Бюлетень 8. Інформаційний випуск* 2006. Львів. 2006. С. 170-175.
16. Шмагало Р.Т. Історичні віхи Художньо-промислової школи у Львові в контексті розвитку світової мистецької освіти другої половини ХІХ -- ХХ ст. // *Вісник ЛНАМ*. Вип. 31. Львів: ЛНАМ, 2017. С. 9-25.
17. Шмагало Р.Т. Косівська мистецька школа у світі першої половини ХХ ст. // *Вісник ЛНАМ*. Косів. 2007. Спецвипуск ІІІ. С. 5-21.
18. Шмагало Р.Т. Основоположник вищої мистецької школи України (До 130-річчя від дня народження Дмитра Антоновича) // *Вісник ЛНАМ*. Львів. 2007. Випуск 18. С. 10-23.
19. Шмагало Р.Т. Тарас Шевченко і українська мистецька освіта // *Вісник ЛНАМ*. Вип. 35. Львів: ЛНАМ. 2018. С. 5-21.
20. Шмагало Р.Т. Тримав на собі цілу школу (Валер'ян Крицінський) // *Науково-мистецький вісник: Львівський державний коледж декоративного і ужиткового мистецтва ім. І.Труша*. Додаток до журналу «Образотворче мистецтво» Національної Спілки художників України. 2002. №1. С.14-15.
21. Шмагало Р.Т. Художньо-промисловий та образотворчий напрямки мистецької освіти Галичини кінця ХІХ – початку ХХ ст.: панорамний огляд явищ // *Вісник Львівської академії мистецтв: Зб. наук. праць. Спецвипуск / За ред. Р.Т. Шмагала*. Львів: Українські технології. 1999. С. 113-123.
22. Шмагало Р.Т. Шлях львівської школи мистецтвознавства у ХХІ ст. // *Бюлетень 9. Інформаційний випуск*. 2007. № 1 (9). С. 190-199.

Додаткова:

1. Волинська О. Художньо-освітня діяльність Михайла Зорія. Педагогіка і психологія професійної освіти. *Науково-методичний журнал*. Львів: 2001. № 1. С. 194-202.

2. Волинська О. Художня освіта в Галичині: історія та педагогічні пошуки. Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. Івано-Франківськ: Плай, 2002. Вип. VII. С. 131-136.
3. Шмагало Р. Т. Словник митців-педагогів України та з України у світі (1850–1950-і рр.). Львів: Українські технології. 2002. 144 с., 176 іл.

Викладач: Гнатюк Михайло Васильович,
доцент кафедри методики викладання
образотворчого і декоративно-
прикладного мистецтва та дизайну